

Kafka'yı Sever misiniz ?

Vergi Bülteni

Bu bülten **MuhasebeTR** 'de yayınlanmıştır.
100.000'i aşkın üye sayısıyla 1 NUMARA

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

Önsöz

Efendim biliyorum, sizleri yine biraz ihmal ettim, yazılarım gecikti, ama önemli bir mazeretim var. İzmir’deyim, annemin 87. doğum günü kutlaması var. Ayrıca, insanın içinde büyüdüğü şehre arada bir kaçıp, şehrin sokaklarında dolaşp, eski dostlarla hasret gidermesinin de zevki çok başka oluyor.

Sizlere bu hafta biraz *İzmir maceralarımı anlatmak, biraz da geçmiş yazımdan kalan konuya devam ederek, kayıtdışığa yol açan vergi uygulamalarını konuşmaya devam etmek istiyorum*, hadi uzatmayalım başlayalım.

Bir Dernekte Akşam Yemeği

Samimi bir arkadaşım davet etti, derneklerinin akşam yemeği varmış, hadi bana da değişiklik olur dedim. Deniz kıyısında bir otelin özel bir odasında on kişilik bir masa, ordövr tabağındaki yiyecekler tazecik, sıcak yüzlü görevliler, her şey mükemmel.

At nalı şeklinde düzenlenmiş masanın orta kısmı boş, gelenlerle güzel bir sohbet tutturduk, çabucak kaynaştık. Neyse efendim *finalde dernek başkanı teşrif ettiler*. Konusunda uluslararası alanda isim yapmış, çok saygın bir akademisyen.

Adet olduğu üzere, yemek sırasında sayın başkan konuşma yapmaya başladı. Hocamız hafta içi Cenevre’de toplantıya gittiğinden, oradan Paris’e geçtiğinden bahsederken, en son hangi şehre uğradı hatırlamıyorum, ipin ucunu kaçırdım. Hocamız ülkemizde neler yaptığından bahsetmek lütfunda da bulundu, ülkenin zekâ düzeyi en yüksek grubuna dersler veriyormuş.

Kafka’yı Sever misiniz?

Bir anda gözlerimin önüne bir perde indi. *Kafka’yı sever misiniz bilmem?* Sanki sahnede bir an *Franz*’ın babası *Hermann*’ı görür gibi oldum. “*Dönüşüm*”de hikâye edildiği üzere, babası zavallı Franz’ı bir böcek gibi görmüş ve davranmıştır. Franz, babasının kendisine uyguladığı sistematik mobbing üzerine, babasına hiçbir zaman ulaşmayan bir mektup yazmış, okuduğum en etkili metinlerden biri olsa gerekir, yıllar sonra “*Babaya Mektup*” adıyla yayınlanmıştır.

Evet, hayat böyle işte, nerede neyle karşılaşacağınız belli olmuyor. İnsanların kendisini bu kadar önemsemesi ve rollerini karıştırması bana çok tuhaf geliyor. *Fazla kapturmamak lazım, bir sivil toplum örgütünde, diğer üyelere bu kadar tepeden bakmak ne derece uygundur bilemedim. Ego denilen şeyi evde saklamakta ve herkese göstermemekte fayda var, aksi takdirde şişineyim derken insan küçük duruma da düşebilir.*

Kar Dağıtımına Bağlı Stopaj Kayıtdışılığa Yol Açıyor

Efendim, ülkemizde iyi niyetle yapılmış bazı düzenlemeler, kanunda yer alan bir boşluk olarak değerlendirilip, bir hayli vergi kaybına ve kayıtdışılığa yol açabiliyor. Hatta bazı konularda yaşanan kayıtdışılık yansıma yoluyla büyüyerek ve başka alanlara da sıçrayarak, sarmal hale gelmektedir.

Bu uygulamalardan birisi de kar dağıtımına bağlı gelir vergisi stopajı uygulamasıdır. *İyi niyetle bir düzenleme yapılarak, işletmelerin özkaynaklarının şirket içinde kalması teşvik edilmek istenmiş olup, bu nedenle şirket karları dağıtılmadığı sürece stopaja tabi tutulmamaktadır.* Şirket karlarının dağıtılması durumunda ise, gerçek kişilerden gelir vergisine mahsup edilmek üzere %10 oranında stopaj yapılmaktadır.

Ancak, bu durum bazı mükellefler tarafından istismar edilmektedir. Nasıl dersenez, şöyle izah etmeye çalışayım. *Bazı mükelleflerimiz, resmi olarak kar dağıtımını yapıp, cebinden ekstra %10 vergi ödemek yerine, daha sonradan başlarına iş açacak kötü yollara sapma yolunu tercih edebilmektedir.*

Kötü yollara sapanlar genelde şu şekilde düşünüyor: Şirket zaten benim değil mi anlayışı ağır basıyor ve şirket kasasını kendi cebi gibi kullanıyor. Bir süre sonra ortağın şirkete olan borcu şişmeye, örneklerini etrafımızda bolca gördüğümüz üzere, patron zenginleşmeye ve ortağı olduğu şirket ise özsermayesini yitirerek fakirleşmeye başlıyor.

Son aşamada ise bizzat defalarca yaşadığımız üzere, *kasa ve ortakların cari hesap borçlarını içeren bir af yasasıyla şirket ortaklarının kendi şirketlerini soymalarının yasal alt yapısını tamamlıyoruz.* Çok gariptir, diğer taraftan da akan suyu tersine çevirmek için, nakit sermaye artırımını yapan şirketlerde kurumlar vergisinde indirim sağlayarak, şirketlerin özsermayelerini güçlendirmeye çalışıyoruz.

Gelir vergisi kanunumuzda yer alan şirket karının dağıtılmaması halinde stopaj yapılmamasına ilişkin kolaylık yukarıda ifade ettiğimiz üzere mükelleflerin hatırı sayılır bir kısmını yoldan çıkarmaktadır. Özellikle faiz oranlarının da arttığını düşünecek olursak, kurumsal olmayan birçok şirkette, ortakların işletmede yaratılan nakit fazlalarını şahsi ihtiyaçları veya çıkarları için kullanabilecekleri düşünülebilir.

Bir ara bu konuda çok sert önlemler alma yolunu da denedik. *Türk Ticaret Kanunu'nda şirketlerin ortaklarına borç vermesine yasak getirmeye bile çalıştık.* Yeni kanuna konulan hükümlerle, anonim şirketlerde pay sahiplerinin ve yönetim kurulu üyelerinin şirketlerine borçlanamayacağı öngörüldü. Ancak, ne yazık ki bunu tam olarak hayata geçirme olanağı bulamadık.

Artık kayıtdışılığa yol açan bu kısır döngüye son vermenin zamanı gelmedi mi? Belki kademeli bir uygulamaya geçilebilir. Örnek vermek gerekirse, ilgili yılın karını ertesi yıl genel kurulunda sermayeye eklemek üzere karar alan firmalarda %3-5 oranında stopaj yapılarak, geriye kalan tüm şirketlerde dağıtılsın dağıtılmasın kar payları üzerinden %10 gelir vergisi stopajı getirmek daha mantıklı olabilir mi?

Basit Usulde Vergilendirme Kayıtdışılığa Yol Açıyor

Efendim, ülkemizde çok geniş ölçüde kayıtdışılığa yol açan, gelir vergisi mevzuatımızda basit usulde vergilendirme isminde bir uygulama bulunuyor. Belki inanmayacaksınız ama seçmene şirin gözükme kaygısıyla, 2021 yılından başlamak üzere, bu uygulama “*Vergilendirmeme Rejimine*” dönüştürüldü. Nasıl mı diyorsunuz, kısaca açıklamaya çalışalım.

Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan piyango gibi bir değişiklikle, *kazançları basit usulde tespit edilen mükelleflerin, 1 Ocak 2021 tarihinden başlamak üzere elde ettikleri ticari kazançları gelir vergisinden istisna edilmiştir*. Buna göre, basit usule tabi mükellefler ticari kazançları üzerinden gelir vergisi beyannamesi vermiyor, diğer gelirleri için beyanname vermeleri durumunda, bu kazançlarını gelir vergisi beyannamesine dâhil etmiyor.

Gelir Vergisi Kanunu'nda yer alan düzenlemeye göre; kendi işinde çalışan ve yıllık kira bedeli 2024 yılı için büyükşehirlerde 55 bin lira, diğer yerlerde 34 bin lirayı aşmayan ve aynı yıl için satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satanlar açısından alış tutarı 690.000 lirayı, satış tutarı 1.100.000 lirayı aşmayan, hizmet işiyle uğraşanlardan gayrisafi iş hâsılatı 340.000 lirayı geçmeyen küçük esnaf "*Basit Usul*" kapsamında değerlendiriliyor ve vergi ödemiyor.

Kazançları basit usulde tespit edilen mükelleflerin defter tutması gerekmiyor, aldıkları ve verdikleri belgelerin kayıtları Defter - Beyan Sistemi (DBS) üzerinden tutuluyor, geçici vergi beyanı vermiyor, sigortalı çalışanı yoksa muhtasar beyanı vermiyor, teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden istisna edildiğinden, KDV Beyannamesi de vermiyorlar.

Muhtemelen şöyle düşünebilirsiniz, ya bunlar zaten ufak mükellefler, zahmetine değmez, o nedenle vergi alınmaması yoluna gidilmiş. Ancak, kazın ayağı öyle değil. Neden diyecek olursanız, devlet bu hadleri o kadar cüzi tutarlarda belirlemiş ki, insanlar bu hadleri fersah fersah aştığı halde, sırf vergi ödememek için kötü yollara sapmaktadır.

Ne demek istiyoruz, biraz daha açık konuşmaya çalışalım. Efendim, *basit usulden yararlanma şansını kaybetmek istemeyen mükellefler, kiradan tutun sattığı malların tutarına kadar kendine özgü bir kayıtdışılık ekosistemi oluşturmaktadır*.

Daha yüksek kira ödendiği halde daha düşük kira gösterilerek, böylece mülk sahibinin de kira gelirin de daha düşük beyan edilmesine neden olunmakta, hadleri aşmamak için çoğu zaman belge düzenine uyulmayarak elde edilen hasılatlar kayıtdışı bırakılmaktadır.

Asgari ücretin üzerinde ücret geliri elde edenlerden bile artan oranlı gelir vergisi alınan bir ülkede, küçük ölçüde de olsa ticari kazanç elde eden mükelleflerde, kayıtdışılığı besleyecek bir ortam oluşturarak hiç vergi alınmaması bana makul gelmiyor.

Ne yapılabilir derseniz, basit usule tabi olmanın genel ve özel şartları daha makul ve gerçeğe uygun tutarlara çekilebilir yahut bana kalırsa tümünden kaldırılması yoluna gidilebilir. Böylece, bu tür küçük ölçüde faaliyet gösteren mükellefler, hadleri tutturmak amacıyla faaliyetlerini kayıtdışında bırakmaktan kurtarılır. Mali güçlerinin de kısıtlı olduğu kabul edilerek, *ciroları ne olursa olsun üzerinden hiç değilse %2-3 civarında gelir vergisi alınabilir gibi geliyor, siz ne dersiniz?*

Şişirilen Yatırımlara Dikkat Etmekte Fayda Var

Efendim, biliyorsunuz yıllar süren yatırım indirimi uygulaması kaldırıldı, yerine ise indirimli kurumlar vergisi uygulaması getirildi. **Devletimiz, yatırım teşvik belgesinde yer alan yatırıma katkı oranına varıncaya kadar, alacağı vergilerden feragat ediyor.** Yani diyelim ki 100 milyon liralık yatırım yapacaksanız, yatırıma katkı oranınızın %60 olduğunu kabul edecek olursak, devletimiz toplam olarak ödemeniz gereken 60 milyon liralık vergiyi sizden almıyor.

Ancak, insanoğlu çiğ süt emmiş, bazılarını bu olanak kesmiyor. Yatırımın daha büyük kısmını belki de tamamını devlete finanse ettirmek yolunu arayan uyanıklar ortaya çıkabiliyor. Bu nasıl olabilir diye düşünecek olursanız, sizi merakta bırakmayalım, cevabını hemen verelim, bunu yatırım rakamlarını şişirerek yapıyorlar.

Özellikle yurtdışından gelen faturalara dikkat etmek gerekir, kullanılmış makineleri boyayıp yeni gibi ithal edenler olabileceği gibi olduğundan daha yüksek tutarlarda fatura alarak yaptığı yatırımları şişirenler olabilir. Bu şirketlerin halka arz edildiğini düşünecek olursanız, çifte kaymaklı ekmek kadayıfı olur.

Vergicilerin Tanrısı Sağkud Bize Acısın !

Ahmet Feridun Güngör üstadımızın, vergicilik mesleği ile uğraşanlar için eşi bulunmaz bir hazine değerindeki kitabı yayına çıktı: Vergicilerin Tanrısı Sağkud Bize Acısın! Son yılların en güzel armağanını aldım, sevgili üstadım yeni çıkan bu kitabını bana da göndermiş, nezaketi için gönül dolusu teşekkürler.

40 yıldır masanın her tarafında çalışan üstadımız; **sohbet tadında üslubuyla okuyucularını peşinden sürüklemekte,** bazen vergi mevzuatının karanlık labirentlerinden çıkmamız için ışık saçarak bize yol göstermekte, bazen de “**yok artık bu kadarı da olmaz**” tadındaki anıları ile mesleki tecrübelerini bize tüm içtenliğiyle aktarmakta. **Üstadımız iyi ki var, iyi ki yazıyor, elime ulaşan kitabı okumak için sabırsızlanıyorum.**

Hepinize iyi hafta sonları diliyorum, kalın sağlıcakla.